

Titel: Kapitel VI.

Citation: "Kapitel VI.", i *Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r04-shoot-chptrd1e18423.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel VI.

Sigtedes Forsvar.

Det tidligere førstags Kapitel VI. fremtræder her i en omredigeret Skikkelse, der tilsigter større Simpelhed, Klarhed og Overstuelighed. Reglerne ere derhos også i Realiteteten på flere Punkter ændrede og supplerede.

Indenfor dette Æmne er det navnlig følgende 4 Hovedspørgsmål, der kunne give Anledning til Tvivl: 1) I hvilket Omfang stal der beskikkes de Sigtede offentlig Forsvarer? 2) I hvilket Omfang stal der være Adgang for Sigtede til selv at skaffe sig en Forsvarer, og hvem stal han kunne bruge som saadan? 3) Hvilken Stilling skal der anvises Forsvareren under Forundersøgelsen? 4) Hvilken Adgang stal der indrømmes Forsvareren til Samkvem med Sigtede, hvor denne fængsles?

ad 1. Hvad det første Punkt angår, står nærværende Udkast i den af Flertallet foreslåede Affattelse omtrent på samme Standpunkt som det tidligere førstags. Ubetinget foreskrevet er Bestikkelse af Forsvarer kun i Nævningesager og i Sager, i hvilke der er Spørgsmål om at lægge Beslag på den Sigtedes Formue i Henhold til § 180, samt i Tilfælde af en Landsretsdoms Appel til højesteret. Iøvrigt overlades det til Rettens skøn, om Forsvarer stal beskikkes, men Retten kan på den anden Side bestikke en saadan, selv i underretssager, og det uden at være bunden ved de særlige Begrænsninger. der opstilledes i det ældre førstags § 48, 2det Stk., og det kan utvivlsomt forudsættes, at Retten vil benytte denne Myndighed til at bestikke Forsvarer overalt, hvor der er rimelig Anledning dertil. Som almindelig Forudsætning gælder, at Bestikkelse af offentlig Forsvarer kun finder Sted, forsåvidt Sigtede ikke selv har valgt en Forsvarer, eller den valgte Forsvarer udebliver.

Naar Kommissionens Flertal i Modsætning til enkelte af Kommissionens Medlemmer, der have ønsket Bestikkelsen af offentlig Forsvarer udstrakt videre, er ble-

vet stående ved de angivne Regler, er dette siet dels ' af Hensyn til Bekosteligheden ved en videregående Beskikkelse af Forsvarer, dels af Hensyn til, at saadan Bestikkelse i små eller simple Sager let kan fore til unødigt Vidtløftiggørelse og Forhaling. At beskikke Forsvarer i en Sag, der ikke byder en Forsvarer nogen naturlig Opgave, vil være det rene ^engespild (i den nuværende Praksis viser det sig, i hvilken Forlegenhed en Defensor i en rede og klar Sag ofte befinder sig med Hensyn til, ' hvad han stal finde på at sætte ind i sit Defensions-Indlæg), eller endog fore til, at vedkommende Forsvarer skaber sig en Opgave til liden Gavn for Sigtede — hvis nemlig dennes Uskyldighed også uden Forsvarers Medvirkning let vilde komme for Dagen — eller for Retshåndhævelsen. hvis nemlig Forsvarerens Bestræbelse går ud på at unddrage Sigtede den Straf, han klart og ligefremt har forskyldt.

ad 2. Medens Udkastet altså ikke har villet hjælpe Sigtede til Forsvarer, hvor en saadan ikke kan antages nødvendig, har det på den anden Side dog ikke villet afskære Sigtede fra selv at skaffe sig en saadan, om han kan og finder, at Sagen er det værd. Derimod har man ment at måtte begrænse Kredsen af dem, der af Sigtede kunne vælges til Forsvarer, idet man har strøget den ubetingede Ret, som det tidligere Forslags § 4§ Nr. 2 gav Sigtede til at tage sin Forsvarer blandt de ham nær stående Personer, hvem disse så end vare. Grunden hertil er dels Frygt for, at der blandt disse Nærstående jævnlig kunde findes Folk, hvis Selvtillid og Talegaver ere betydelig større end deres førststand og Indsigt, således at deres Indtrængen i Processen blot vilde fore til Tidsspilde og Forvirring, dels Hensynet til den nærliggende Fare for Kollusion, Udslettelse af Bevismidler etc. (hvilket endog har foranlediget den N. L. til i sin § 109 Nr. 2 helt at udelukke disse Nærstående fra at beskikkes til Forsvarer). Man har ment, at alt fornødent var indrømmet, naar der gaves Adgang til enten at bruge en Sagfører eller, naar Retten finder, at der foreligger Grund til at tilstede dette, en anden personlig myndig og uberygtet Person (derunder altså også Kvinder, og lige såvel en af Sigtedes nærmeste som enhver anden).

ad 3. Spørgsmålet om Forsvarerens Stilling i Retsmøderne under Forundersøgelsen er meget vanskeligt og meget omstridt. I Motiverne til det ældre Forslag Side 38—42 er givet en tort historist Fremstilling af Problemets Losning ved An-

klageprincippet Overførelse til Kontinentet. Denne kan suppleres med den Bemærkning, at den tyske Straffeprocesslov tillader, at For« svareren er til Stede ved anteciperet Bevisførelse, men udtrykkelig i § 190 udelukker Forsvareren såvelsom Påtalemyndigheden fra at være til Stede under Sigtedes Afhørelse. Den N. L. tillader som almindelig Regel Forsvareren at være til Stede under Forundersøgelsens Retsmøder og det

også under Sigtedes Afhørelse, kun er det lige så lidt her som ved Domsforhandlingen Sigtede tilladt at rådføre sig med ham angående den umiddelbare Besvarelse af de ham forelagte Spørgsmål (N. L. § 259), hvorhos det fremgår af N. L. § 278, 1ste Stk., at Undersøgelsesdommeren må kunne hindre, at Forsvareren tager Ordet for ved Modets Slutning. Forsvareren kan derhos udelukkes under Afhørelse af et Vidne, der må antages i hans nærværelse ikke at ville afgive en uforbeholden Forklaring, ligesom den valgte Forsvarer overhovedet kan udelukkes, naar og så længe der findes Grund til at frygte for, at Forfølgningens øjemed ellers vil blive modarbejdet eller udsat for Fare, N. L. § 278. 2det og 3die Stk.

nærværende Udkast har anvist Forsvareren en Stilling under Sagens Forberedelse, der i meget ligner den Stilling. Forsvareren indtager efter N. L., og som er noget friere end efter det tidligere førsttag, hvis Regler på dette Område iøvrigt ikke vare ganske klare. Forsvareren er efter Udkastet berettiget til at overvære alle Retsmøder, endog dem, der holdes for lukkede Døre, alene med den Undtagelse for den valgte Forsvarers Vedkommende, at han kan udelukkes, hvor der er særlig Grund til at antage, at han vil bestræbe sig for at modvirke Undersøgelsen ved at fjærne Gerningens Spor eller påvirke Medsigtede eller Vidner til at afgive urigtig Forklaring eller på anden lignende Måde (herved skal dog bemærkes, at han ved at forlange Adgang til Modet kan fremtvinge en Retskendelse, som derefter kan gøres til Genstand for kære). Om Retsmøderne stal Forsvareren så vidt muligt have betimelig Meddelelse (s 208), og, hvis Beviser skulle fores til Brug under Domsforhandlingen, bor der så vidt muligt gives ham Lejlighed til forinden Retsmødet at gøre sig bekendt med Sagens Dokumenter § 208). ligesom han i sådanne Tilfælde kan begære yderligere Spørgsmål stillede udover, hvad Anklager eller dømmer har spurgt om § 210).

Medens Forsvareren som almindelig Regel ifølge § 4§ ikke må tage Ordet eller samtale med Sigtede i Retsmøderne under

Forundersøgelsen, gælder dette Forbud ikke, hvor særlige Omstændigheder medføre Nødvendigheden af, at et Bevis optages i sin endelige Skikkelse for Domsforhandlingen, for derefter at bringes frem i skriftlig Form under denne. Forsåvidt der imidlertid i Forbindelse med sådanne Retshandlinger skulde blive rettet særlige Spørgsmål til Sigtede, gælder også her den i § 154 in fine fastsatte Begrænsning, at det ikke er Sigtede tilladt at rådføre sig med Forsvareren angående den umiddelbare Besvarelse af de ham gjorte Spørgsmål. Om Forsvarerens Adgang til at rette Begæringer til dømmeren under Forundersøgelsen, se § 205.

Endelig har Forsvareren under lagttagelse af de nærmere Bestemmelser, Retten måtte give, Adgang til at gøre sig bekendt med Tilførslerne til Retsbogen og med de til denne fremlagte Aktstykker, dog at saadan Adgang såvelsom Udskrift ved Kendelse kan nægtes den valgte Forsvarer, naar der er Grund til at befrygte Modvirken af Undersøgelsen på utilladelig Måde; imidlertid må saadan Adgang i hvert Fald tilstedes inden Forundersøgelsens Slutning (§ 209).

Naar Kommissionens Flertal mener hermed at have indrømmet Forsvaret alt, hvad der overhovedet uden Skade for Retssikkerheden kan indrømmes det under Sagens Forberedelse, er dette navnlig sket ud fra følgende Betragtning: Parts-Lighedsprincippet, der ofte fremhæves som en Hovedbestanddel af Anklageprincippet. lader sig overhovedet ikke gennemføre under Sagens Forberedelse. Man må nødvendigvis indrømme Anklagemyndigheden Adgang til under dømmerens Bistand og Kontrol at benytte en række Magtmidler, hvortil der intet tilsvarende haves for Forsvarets Vedkommende. Dette er imidlertid også i sin Orden, thi fra først af stå Parterne netop ikke lige. Den Sigtede har tværtimod til at begynde med et Forspring så stort, at man kan give Anklagemagten adskillige Magtmidler og Begunstigelser uden Fare for, at den virkelig Uskyldige derfor skulde komme tilkort, og man må på den anden Side, hvis man ikke giver Anklagemagten disse Magtmidler og Begunstigelser, være belavet på, at de fleste Skyldige, der benægte deres Skyld, ville gå fri. Sigtedes Forspring beror navnlig på to Ting: For det første derpå, at Bevisbyrden for hans Strafskyld påhviler Anklagemagten, og at enhver rimelig Tvivl kommer ham tilgode. For det andet derpå, at Sigtede selv veed, hvad han har gjort eller ikke har gjort og derfor også fra først af veed, hvilke Oplysningsmidler og

formildende Omstændigheder det vil være godt for ham at få draget frem, og hvilke Oplysningsmidler og skærpende Omstændigheder det gælder om at skjule, medens Anklagemagten fra Første færd af i Neglen kun vil have et spinkelt eller uklart og vildsomt Grundlag at bygge på. Men, er dette så, må der nødvendigvis gives Anklageren Magt og Midler til at udføre et rationelt Oplysningsarbejde i Sagen, uden på ethvert Punkt at blive krydset og modarbejdet af Sigtede og dennes Forsvarer. Det kan ikke herimod indvendes, at man efter Udkastets Regler om Bestikkelse eller Valg af Forsvarere må vente hertil udelukkende at få Folk, der ere sig deres Ansvar ikke blot overfor Sigtede men også overfor Staten bevidst, og overfor hvem særlige Forsigtighedsregler derfor ere overflødige. TM, skønt Lovens Mening selvfølgelig er den, at Forsvarerens Opgave kun er at få de virkelig uskyldige frikendte, at fremdrage de virkelig formildende Omstændigheder for de skyldige, og at få enhver rimelig Tvivl om Bevisets Tilstrækkelighed sat i klart Lys, må man dog også være belavet på ved Siden af Forsvarere, overfor hvem særlige Forsigtighedsregler t Virkeligheden ere overstadige, også at træffe på Forsvarere, der sætte sig til Opgave at få den Sigtede frikendt for enhver Pris, hvad enten han så er uskyldig eller ej. Erfaringen fra Udlandet viser også tilstrækkelig, at dette, for enhver Pris at få en Sigtet frikendt, blandt visse Klasser af Sagførere let udvikler sig næsten til en Slags Sport, der drives med en Iver, som var en bedre Sag værdig. Lignende overdreven Ensidighed er ikke i tilnærmelsesvis

samme Grad at befrygte fra Anklagemagtens Side. For det første er jo nemlig det, at søge at få straffedom over en Mand, som man i Virkeligheden anser for uskyldig, eller for at få en skyldig straffet strængere, end han efter Ens Overbevisning har forskyldt, efter almindelige moralske Begreber langt mere graverende end det at søge at få en Mand, som man veed, er skyldig, fritagen for Straf eller ikendt en væsentlig ringere Straf, end han har forskyldt. Og hertil kommer få endvidere, at Anklagemyndigheden, der virker Dag ud og Dag ind for Forbrydelsers forfølgning i sit faste embedsmæssige Kald, gennemsnitlig vil være under mindre Fristelse til at fremkalde en uretfærdig Domfældelse end Forsvareren, — der vælges eller beskikkes for den enkelte Sag, der ofte træder i et Slags Fortrolighedsforhold til Sigtede, der hyppig vil være under Pression fra Sigtedes nær« stående etc., — til at fremkalde en ufortjent Frifindelse.

Under disse Omstændigheder er det formentlig i sin Orden, at man sikrer Anklageren Muligheden af at tilvejebringe det nødvendige Oplysningsmateriale ved at udelukke den valgte Forsvarer fra at være til Stede under Retsmøder, naar særlig Kollusion fra hans Side er at befrygte, ved at udelukke Forsvareren fra direkte Indblanden i Sigtedes Afhørelse, ved om fornødent at kunne nægte den valgte Forsvarer Adgang til Retsbøgerne indtil Forundersøgelsens Slutning, idet man dog på den anden Side åbner Forsvareren tilstrækkelig Lejlighed til at tilvejebringe det nødvendige Forsvars-materiale ved at give ham Adgang til Konference med Sigtede (jfr. nedenfor under 4), ved under normale Forhold at give ham Adgang til Retsmøderne. såvelsom til at gøre sig bekendt med Tilførslerne til Retsbøgerne, ved ubetinget at give ham Adgang til fuldt ud at medvirke under Bevisførelse. der ikke kan ventes gentagen under Domsforhandlingen, ved at give ham Ret til på ethvert Stadium af Forundersøgelsen at rette begæring til dømmeren om Foretagelse af bestemte Undersøgelseshandlinger, og, hvis dette nægtes, da at anvende kære overfor den i så Henseende afsagte Kendelse, samt ved endelig at give ham Adgang til, naar Anklageskriftet er udfærdiget, at fremkomme med sin Bevisfortegnelse samt at fremsætte Begæring om yderligere Undersøgelse eller Fremførelse under Domsforhandlingen af andet Bevis for bestemte Punkter end det af Anklageren foreslåede.

Er der imidlertid først givet Anklagemyndigheden, der som sagt har den vanskeligste Opgave, Adgang til, så vidt Omstændighederne overhovedet tillade det, at komme op på Siden af Forsvaret, bør Parterne under Domsforhandlingens Forberedelse iøvrigt såvelsom under selve Domsforhandlingen, der er Kernepunktet i den ny Proces, stå fuldstændig lige i Henseende til at benytte det fra hver Side tilvejebragte Bevismateriale, og dette Synspunkt er også fuldt ud gennemført i nærværende Udkast: er der på enkelte Punkter nogen førstel, er denne i Favor af Tiltalte; denne har således stedse det sidste Ord.

Hvis man ud fra den ensidige Opfattelse, der nærmest er tilbøjelig til i de Sigtede at se lutter uskyldigt Forfulgte, vilde fremhæve og understrege de Begrænsninger i Forsvarets Stilling, som efter det udviklede ere ansete nødvendige i Retssikkerhedens Interesse, og under Henvisning dels hertil, dels til at der normalt ikke af det Offentlige vil blive beskikket Forsvarer, for Til-

tale er rejst (Z 39). vilde påstå, at den nye Ordning i Virkeligheden ikke byder større Garanti mod Misbrug under den indledende Undersøgelse : Sagen end den nu bestående. vilde man overse en række væsentlige Momenter. For det Første er en Pression af den Art, der kan anvendes under det Nuværende inkvisitoriske System, udelukket ved Reglerne i Udkastets §§ 152, 153 og 154. Dernæst er der under det nye System en Adgang til Benyttelse af valgt Forsvarer allerede fra Undersøgelsens Begyndelse (jfr. §§ 38 og 45), som under det nuværende System er så godt som udelukket, ligesom der i Tilfælde af anteciperet Bevisførelse regelmæssig vil blive beskikket Forsvarer (jfr. § 39. 3die Stykke). Endvidere stal Forundersøgelsen efter Udkastet normalt foregå offentlig, medens den for Tiden altid holdes for lukkede døre. Og hertil kommer så det Hovedpunkt, at dømmerens Opgave og Stilling under det nye Systems Efterforskning og Forundersøgelse bliver forskellig fra hans Opgave og Stilling under det nuværende Systems Forundersøgelse (jfr. navnlig nedenfor §§ 195 og 295). Og endelig må der ved Siden af det anførte endnu nævnes et Moment, der ubetinget giver en Garanti af væsentlig Betydning. ' Medens nemlig den hele Forundersøgelse nu for Tiden ikke er under anden Kontrol og Kritik end den, der kan udøves af Undersøgelsesdommerens Kolleger eller Appelretten ved Gennemlysning af den Beskrivelse af, hvad der er foregået, som vedkommende Undersøgelsesdommer selv har givet i sine Protokoltilførsler, vil Efterforskningen og Forundersøgelsen efter det nye System komme under en ganske anden Kontrol og Kritik gennem den efterfølgende mundtlige offentlige Domsforhandling, under hvilken hele Sagens Materiale stal bringes umiddelbart frem for den dømmende Ret i offentligt Retsmøde med fuldkommen Parts-Lighed. Hvis Misbrug virkelig skulde finde Sted under Sagens Forberedelse, vil dette uundgåeligt komme frem under Domsforhandlingen. En aftvungen Tilståelse må ventes at ville blive fragået, Sigtede og Vidner ville beklage sig, Forsvareren vil kritisere etc. En kraftigere Spore på dømmeren, Anklager og Politi til under Efterforskningen og Forundersøgelsen at optræde forsigtigt og korrekt kan vanskelig tænkes.

ad 4. Er Sigtede på fri Fod, har Forsvareren selvfølgelig fri Adgang til Samkvem med ham; om anden begrænsning end den, der ligger i Straffelovens almindelige Forbud mod Udslettelse af en Forbrydelses.

Spor, Forledelse til urigtig Forklaring etc. i Forbindelse med Bestemmelserne om Em- bedsforbrydelser, kan der ikke være Tale. Anderledes hvor Sigtede er Fængslet. Der må her træffes en udtrykkelig afgørelse af Spørgsmålet om Forsvarerens Adgang til Samkvem med Sigtede, og Udkastet har da i Overensstemmelse

med det tidligere førstags (jfr. dettes §§ 47 og 57. 1ste Stk.) afgjort Sagen derhen, at der hjemles Sigtede Net til ukontrolleret Samkvem med beskikket Forsvarer, medens der, sålænge Tiltale ikke er rejst, af dømmeren kan anordnes fornøden Kontrol med Sigtedes Samkvem med valgt Forsvarer, hvorved dog bemærkes, at der ved „Kontrol“ ikke er tænkt på, at dømmeren skulde kunne hindre eller afbryde Samtale, stoppe Breve eller på anden Måde helt eller delvis umuliggøre Samkvemmet; Meningen er tun, at dømmeren stal kunne sitre sig mod, at nogen Meddelelse mellem Sigtede og Forsvarer forbliver ukendt for dømmeren eller Anklagemagten: han må følgelig kunne tage Vidner på deres Samtale, læse de Breve, der veksles, forbyde Samtale på fremmed Sprog, forsåvidt Sigtede kan tale Dansk, og lignende. Ved denne Ordning tilstræbes, at Forsvareren faar det at vide, som han skal have at vide, og netop også kun det. Er først Tiltale rejst', bortfalder enhver Adgang til saadan særlig Kontrol. —

Den i det tidligere førstags § 41 indeholdte Definition af „Sigtet“ er udeladt, fordi det, som den med Sikkerhed hjemlede, ikke var andet, end hvad der fulgte af sig selv, medens den på den anden Side intet virkeligt Bidrag gav til Losning af Spørgsmålet i de Tilfælde, hvor det kan stille sig tvivlsomt, om nogen er sigtet, og da hvem. selvfølgelig må en Person anses for Sigtet, naar der er indledet en retslig Forundersøgelse mod ham, men han kan sigtes også på mange andre Måder. Saaledes naar han indkaldes til afhøring i Henhold til Kapitel XV. (jfr. særlig § 151, 2det Stk.), naar han anholdes eller fængsles, naar der tages Vidneforklaringer ved Retten imod ham. eller foretages Beslaglæggelse eller Ransagning med bestemt Præg af at være rettet mod ham (jfr. om dette sidste nærmere nedenfor ved §8 142—43). — I øvrigt skal med Hensyn til Kapitlets enkelte Paragraffer tun følgende bemærkes:

§ 38.

Naar der i Slutningen af 1ste Stykke tales om væрге, forstås herved væрге for Personer under 18 År, derimod selvfølgelig ikke ægtemanden som såkaldet „Væрге“ for

Hustruen, ej heller „Lavværgen“ for Enker og normalt heller ikke værgen for en for ødselhed umyndiggjort.

§ 39.

Til de om Bestikkelse af Forsvarer foran gjorte Bemærkninger (jfr. ad 1 S. 36) stal her kun føjes, at Rettens Beføjelse efter 2det Stykke strækker sig så vidt, at der derefter vil kunne bestilles offentlig Forsvarer endog i Politisager, forsåvidt Retten efter Sagens Beskaffenhed undtagelsesvis skulde anse sådant fornødent. Derimod kan Bestikkelse ikke sinde Sted i de i § 302 omhandlede Sager.

Naar der i 3die Stykke tales om Vidneafhørelse eller Syn eller skøn „til Brug under Domsforhandling“ sigtes herved til sådanne Undtagelsestilfælde, hvor Beviset for Domsforhandlingen optages i sin endelige Skikkelse, for derefter skriftlig at forelægges den dømmende Ret, ikke til de normale Tilfælde, hvor der kun finder en foreløbig afhøring af Vidner eller Syns- og skønsmænd Sted.

§ 44

er en i Sigtedes Interesse given Bestemmelse, hvorved dog bemærkes, at Sigtede ikke derved har fået en ubetinget Net til at lade Forsvaret gå over fra den en Gang beskikkede Forsvarer til en af ham selv valgt, sålidt som til at lade en valgt Forsvarer optræde ved Siden af den beskikkede. Mange Omstændigheder kunne gøre det lidet ønskeligt, at Forsvaret således stifter Repræsentant på senere Stadier, og blandt andet kan det let tænkes, at Sigtede kun under Indflydelse af Misforståelse, urimelig Mistro eller dårlige Råd ønsker den beskikkede Forsvarer afløst af en selvvalgt. I øvrigt vil det selvfølgelig være i Udkastets Ånd, om Retten

viser Sigtedes Ønsker i så Hen« seende den størst mulige Imødekommenhed.

§ 45.

Herom henvises til Bemærkningerne ovenfor ad 3. (S. 37».

Naar der i 2det Stykke gøres den begrænsning, at der lun må optræde en Forsvarer „for huer enkelt Del af Forhandlingen“, tilsigtes der med denne Bestemmelse, der med Forsæt er iklædt et noget elastisk Udtryk, at give Rettens Formand Lovens Stolte for ethvert Forbud mod flere Forsvareres Optræden på en saadan Måde, at den enes Procederen må befrygtes at gribe forvirrende eller førstyrrende ind i den andens, medens det på den anden Side ikke er Meningen ubetinget at afskære. at f. Eks. Vidnernes afhøring foretages af flere For-

svarere, naar blot det af hver enkelt Forsvarer overtagne Hverv faar et bestemt afgrænset Område.

Med Hensyn til Paragraffens sidste Stykke bemærkes, at det er anset som en Selvfølge, at der tilkommer den valgte Sagfører Ret til at give Mode ved enkeltstå« ende Retsforhandlinger ved anden Ret.

§ 46.

Med Hensyn til Forståelsen af Ordet „Kontrol“ se foran (S. 43).

§ 48.

Med Hensyn til 1ste Del bemærkes, at der herved tænkes på Sigtedes Adgang til personlig at drage Omsorg for sit Forsvar; om hans Adgang til, efter at offentlig Forsvarer er bestikket, at søge en valgt Forsvarers Bistand, se § 44.

Med Hensyn til 2den Del bemærkes, at der dog er forskellige af de Sigtede tillagte Beføjelser, der efter deres Beskaffenhed kun kunne udøves af Sigtede personlig (eventuelt dennes værge). Dette gælder således om Adgangen til at forlange Landsretsbehandling (§ 5) eller Nævningers Medvirken (§ 6), såvelsom om Adgangen til at påanke eller forlange Genoptagelse. Derimod må efter Omstændighederne kæremål som en så at sige organist Bestanddel af den hele Forsvarsprocedure kunne rejses af Forsvareren, selv mod Sigtedes Ønske. Ifølge § 318 er det derhos Forsvarerens Pligt på Forlangende at bistå Sigtede med Nåd om, hvorvidt han bor påanke dommen, såvelsom med Affattelsen og Indgivelsen af Ankemeddelelsen og dens Begrundelse.

Som ovenfor angivet har imidlertid et Mindretal af Kommissionens Medlemmer (Hansen, Larsen og Ny o l m) ønsket at der skulde gives §§ 39 og 40 en anden Affattelse, hvorefter der i videre Omfang end efter Flertalsforslaget, vil være at bestikke Sigtede Forsvarer, i hvilken Henseende de nævnte Medlemmer bemærke følgende:

Navnlig naar Anklageprincippet fastholdes også under Forundersøgelsen — hvad de nævnte Medlemmer ere med til at foreslå — må der formentlig beskikkes Sigtede Forsvarer, naar han underkastes Varetægtsfængsling, og han ikke selv har antaget Forsvarer. Ved at berøve Sigtede hans Frihed og udelukke ham fra Samkvem med Omverdenen, afskærer man ham fra at varetage sit Tarv, på en Tid, hvor Anklagemagten, bistået af Politiet, gør sit bedste for at tilvejebringe Bevis imod ham. Man er ikke berettiget til at gå ud fra, at enhver,

der fængsles, er skyldig, og for den skyldfri Sigtede er det ofte af største Vigtighed, at der allerede fra Forundersøgelsens Begyndelse intet forsømmes til Sikring af Beviset for hans Skyldfrihed. Det vil jævnlig

være for sent at bestikke Forsvarer, naar Forundersøgelsen er endt og Anklage rejst. Allerede Hensynet til, at en Frihedsberøvelse, der ikke hjemles ved Dom, bør begrænses mest muligt, kræver, at der samtidig med Fængslingen beskikkes Sigtede en Forsvarer, som hurtigst muligt kan forelægge dømmeren Oplysninger, som kunne tjene til at afkræfte Mistanken.

Naar den Fængslede på Forespørgsel erklærer ikke at begære Forsvarer bestikket, må dette kunne undlades, og overhovedet erkender det ovennævnte Mindretal, at der også ellers vil forefalde Fængslinger (f. Eks. i Anledning af Betleri og Løsgænger), hvor der intet er for en Forsvarer at gøre. Dels af Hensyn hertil, dels af Hensyn til Bekostningen have disse Medlemmer ment at kunne begrænse deres Forslag om Forsvarers Bestikkelse allerede under Forundersøgelsen i Anledning af Fængsling til de Tilfælde, hvor Sigtelsen angår en Forbrydelse af ikke ringe Betydning, nemlig en Forbrydelse, som står under en Straffebestemmelse, der kan medføre Straf af offentligt Arbejde. Den af dette Mindretal foreslåede Affattelse af § 40 medfører dog, at der også, hvor Fængsling finder Sted ifølge Mistanke om en Forbrydelse, for hvilken Straffen ikke kan stige højere end til Fængsel på Vand og Brod, kan beskikkes Sigtede en Forsvarer allerede under Forundersøgelsen, naar nemlig Retten „efter Omstændighederne anser sådant fornødent". Man forudsætter, at Retten vil benytte denne Myndighed i alle Tilfælde, hvor Undladelse af betimelig at bestikke Forsvarer vil medføre Risiko for, at den Fængslede Sigtede ikke i Tide faar sit Tarv varetaget.

De nævnte Medlemmers Forslag afviger dernæst fra Flertalsforslaget deri, at Forsvarer forestås bestikket i alle Sager, hvor Tiltale rejses ved Landøret, naar Tiltalte begærer det, medens Flertalsforslaget overlader det til Rettens skøn, om Forsvarer stal bestilles. Dog ere Flertal og Mindretal enige i, at der altid (selv uden Begæring) stal bestilles Forsvarer i Nævningesager og i Sager efter Udkastets § 180. Mindretallet mener, at, naar en Sag er vigtig nok til at henvises til Landsretsbehandling, har den også Krav på at behandles for den dømmende Ret med den Grundighed, som betinges af, at begge Parter ere repræsenterede ved kyndige Tals-

mænd. særlig under Hensyn til, at Landsrettens dømme ikke kunne påankes. naar Anken alene støttes på Bevisets Utilstrækkelighed, gaar det formentlig ikke an at lade Tiltalte være uden retskyndig Bistand under Landsretssagen, der i Neglen vil fore til endelig Dom. Efter den gældende Ret beskikkes der jo Aktor og Defensor i alle Justitssager baade ved Overret og højesteret (selv om Sagen kun drejer sig om Betleri, løsgænger og lignende).

I Betragtning af, at Anvendelsen af Varetægtsfængsel tor forudsættes at blive væsentlig indskrænket under den omformede Strafferetspleje, og at det overvejende Antal Sager ville blive indbragte for Underretten, kan det ikke antages, at Bekostningen ved Forsvarers Besikkelse vil blive væsentlig forøget ved Mindretallets forslag. I alt Fald bør man ikke uden af overvejende økonomiske Hensyn udsætte sig for, at uskyldige domfældes af Mangel på betimeligt og behørigt Forsvar. Man må navnlig ikke løbe an på, at den Sigtedes „Uskyldighed også uden Forsvarers Medvirkning let vil komme for Dagen".

Den Affattelse, som de nævnte Medlemmer herefter ønske givet §8 39 og 40, er følgende:

§ 39.

Offentlig Forsvarer bliver, for så vidt

den Sigtede ikke selv har valgt en Forsvarer,

eller den valgte Forsvarer udebliver, at

bestikke:

a) når Sigtede undergives Varetægtsfængsling for en Forbrydelse, som står under en Straffebestemmelse, der kan medføre Straf af offentligt Arbejde,

b) naar der, forinden Tiltale er rejst, stal afhøres Vidner, eller Besigtigelse stal ske, eller Syn eller skøn afgives til Brug under Domsforhandling, dog at Retshandlingen ej bliver at udsætte efter Forsvarers Tilstedekomst, naar det må befrygtes, at Beviset derved vilde spildes,

c) naar Nævninger skulde medvirke i Landsretssager, eller der i sådanne Sager er Spørgsmål om at lægge Beslag på Sigtedes Formue i Henhold denne Lovs § 160,

d) i alle andre Sager, hvor Tiltale er rejst for Landøret, eller der i Anledning af Begæring om Genoptagelse af

en Sag stal finde mundtlig Forhandling Sted ved Landøret,

e) naar en Landørets Dom påankes, eller der i Anledning af kære til højesteret undtagelsesvis stal sinde mundtlig Forhandling Sted, jfr. § 350, 2det Stykke,

i) naar Vidners eller Syns- eller skønsmænds beedigede Forklaring begæres til Brug under en i Udlandet indledet Straffesag.

I de under a og 6, nævnte Tilfælde bliver offentlig Forsvarer kun at bestikke. naar den Sigtede (eller hans værge) begærer det. Herom stal der gives Sigtede Lejlighed til at udtale sig.

§ 40.

Ogsaa udenfor de Tilfælde, hvor Bestikkelse af offentlig Forsvarer følger af Bestemmelserne i § 39, kan der under Forundersøgelser og i Sager, der skulle pådømmes ved Underret, såvel som i Sager, der ere påankede eller påkærede til Landøret eller i Sager, hvor Tiltale rejses ved Landøret, ogsaa uden at Sigtede begærer det, beskikkes Sigtede offentlig Forsvarer, naar Retten efter Sagens Beskaffenhed finder sådant fornødent, og Sigtede ikke selv har valgt en Forsvarer, eller denne udebliver.

Beslutninger, hvorefter Forsvarer beskikkes, kunne ikke påklages for højere Ret; imod Beslutninger, hvorved Bestikkelse af Forsvarer nægtes, kan kære til højere Ret sinde Sted.

nævnte Mindretal foreslår endvidere, at sidste Del af § 45, 1ste Stykke, (fra Ordene: „men Forsvareren er“ og Stykket ud) ud gaar.

Forsvareren bor — efter dette Mindretals Mening — under Retsmøderne indtage samme Stilling og have de samme Rettigheder som Anklageren. Forsvareren må selvfølgelig have Adgang til Retsmøderne, men det vilde da formentlig være ganske urimeligt at afskære ham fra at rette Henvendelse til dømmeren om visse Spørgsmåls Fremsættelse til de modende Vidner og lignende, eller fra at henlede hans Opmærksomhed på formentlig foreliggende Misforståelser, Modsigelser og lignende. Naar Sigtede moder med sin Forsvarer for ved hans Hjælp at varetage sit Tarv under Retsmødet, må de kunne konferere med hinanden angående de der fremkommende Forklaringer, om Henvendelser til dømmeren osv. At forbyde dem at tale sammen vilde ikke alene være unaturligt og forargeligt, men tillige indeholde en Retskrænkelse mod Sigtede og afskære Forsvareren fra forsvarlig at røgte sit Hverv. Bestemmelsen i § 154, sidste Stykke, indeholder fornødent værn imod, at en Forsvarer skulde forhindre Sigtede fra at afgive oprigtige Erklæringer.

Overhovedet må disse Kommissionens Medlemmer hævde, at Princippet for Straffe-

sagers Behandling, ogsaa på Forberedelses-Stadiet, må være retslig Ligestillethed for Anklager og Forsvarer. særlig gælder dette i Retsmøderne og lige over« for dømmeren. Den fra Inkvisitionsprocessens Tankegang hentede Fordring om, at det ikke tilstedes Sigtede eller hans Forsvarer at „modvirke Sagens Oplysning“, vil faktisk let komme til at gå ud på, at Sigtede stal hæmmes og begrænses i sit Forsvar, og at han navnlig ikke i Tide stal kunne afsløre Misligheder ved de Bevismidler, som Anklageren agter at fremfore. Fordringen om, at der indrømmes Anklagemagten visse retslige „Begunstigelser“ for at sætte den i Stand til at indhente det såkaldte „Forspring“, som den Sigtede menes faktisk at have, lader sig ikke forlige med Princippet om Parternes retslige Ligestillethed, Såfremt den selvfølgelig Ting, at Anklagemagten, der påstår Sigtede straffet, stal præstere Bevis for, at Betingelserne for Straf ere til Stede, stal anses for et „Forspring“ for Sigtede, så opvejes dette tilfulde ved, at Anklagemagten — ligeoverfor den i Reglen uvidende og ubemidlede Sigtede (der ofte endog vil være Fængslet) — står med hele Statens Politistyrke til sin Rådighed. En Tilbøjelighed hos Forsvarere til at søge at så skyldige frifundne vil have sit Modstykke i Anklagerens og Politiets tjenstlige Iver for at gennemføre den af dem rejste Anklage. At Partistandpunktet kan drive til Yderligheder, ophæver ikke den Kendsgerning, at en Sags Oplysning fremmes bedst ved „Arbejdets Deling“ ved en kontradiktorisk Behandling under Indtagelse af Partistandpunkter. værn mod Partiudskejelser findes, ogsaa på Forberedelsesstadiet, hos den upartiske dømmer, som derfor i videst muligt Omfang bor holdes fri for de Funktioner, som naturlig påhvile henholdsvis Anklageren og Forsvareren.